

14 november 2023

OPEN BRIEF aan allen betrokken bij de OPVOEDING en BEHANDELING van KINDEREN met ONTWIKKELINGSSTOORNISSEN zoals Developmental Coordination Disorder (DCD), Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), Autismespectrumstoornis (ASS) en LEERSTOORNISSEN zoals dyslexie en dyscalculie.

Geachte,

Met dit schrijven willen wij uw aandacht vestigen op een wildgroei van behandelingen aangeboden aan kinderen met ontwikkelings- en leerstoornissen waarvoor er geen bewijs van werkzaamheid bestaat.

Een van deze ontwikkelingsstoornissen, Developmental Coordination Disorder (DCD) geeft problemen in de motorische coördinatie. Gezien DCD vaak samen voorkomt met andere ontwikkelings- en leerstoornissen (bv. Autismespectrumstoornis, Attention Deficit Hyperactivity Disorder, dyslexie, en dyscalculie) werd vroeger gesuggereerd dat motorische problemen aan de grondslag konden liggen van deze verschillende stoornissen.

Bij verschillende behandelmethoden zoals Bodymap, BrainGym, Reflexintegratie Therapie (bvb. INPP) en Kritische Ontwikkelingsbegeleiding volgens Hendrickx, worden motorische oefeningen gebruikt in de veronderstelling dat deze kunnen helpen om de hersenen te "herprogrammeren". Deze behandelmethoden beweren ook te helpen bij de behandeling van lateralisatie problemen. Lateralisatie verwijst naar de ontwikkeling van handvoorkeur, links-rechts richting bij het lezen, schrijven en/of rekenen. Meer dan ooit merken we dat lateralisatie problemen vaak een reden zijn voor doorverwijzing naar de kinesitherapeut. Er is geen enkel wetenschappelijk bewijs dat deze problemen verbeterd kunnen worden met de eerder genoemde behandelmethoden. Deze methoden zijn veelal gebaseerd op verouderde en achterhaalde neurologische inzichten en verstrekken misleidende informatie over oorzaken van leer- en ontwikkelingsstoornissen. Ze wekken de illusie dat kinderen 'genezen' kunnen worden, wat tot grote teleurstelling kan leiden als dit niet lukt. Daarom zien wij, als professionals op dit gebied, geen enkele reden om deze methoden te blijven gebruiken, promoten of onderwijzen.

We merken echter dat verschillende hulpverleners en scholen deze methodes actief promoten, onder andere via websites en sociale media. Sommige van deze methodes worden zelfs geaccrediteerd onder andere binnen de kwaliteitszorg van de kinesitherapie. Pseudowetenschappelijke lezingen en trainingen worden aangeboden aan scholen, ouders, kinderdagverblijven en therapeuten. Verschillende scholen en ondersteuningsnetwerken besteden dan ook middelen aan training in deze methoden. Bijgevolg stellen leerkrachten zonder enige (para)medische opleiding uitgebreide 'rapporten' op en bevelen ze bepaalde oefeningen aan die cruciaal zouden zijn voor de verdere ontwikkeling van het kind. Dit kan

leiden tot onnodige ongerustheid bij ouders en in sommige gevallen tot gebrek aan doorverwijzing met laattijdige of gemiste diagnoses tot gevolg. Nochtans zijn er internationaal aanvaarde Europese richtlijnen (Blank et al., 2019) die aangeven dat deze behandelmethoden vanwege het gebrek aan wetenschappelijk bewijs niet aanbevolen kunnen worden. Hoewel verre van volledig, kunnen voor sommige ontwikkelingsstoornissen andere informatiebronnen geraadpleegd worden om evidence-based informatie en richtlijnen te krijgen (b.v. via de klinische praktijkrichtlijnen van Het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) (fgov.be) of de Nederlandse Richtlijnendatabase.nl). Door middel van klinisch onderzoek zijn we allemaal toegewijd om voortdurend bij te dragen aan de verbetering van deze richtlijnen.

Scholen, ouders en zorgverleners, waaronder pediaters, kinderneurologen, kinderpsychiaters en Centra voor Leerlingenbegeleiding, moeten zich ervan bewust zijn dat er geen wetenschappelijk bewijs is dat deze methodes effectief zijn om kinderen met ontwikkelings- en leerstoornissen te helpen en dat deze kinderen dus behandeling en ondersteuning missen die wel bewezen effectief is. Er zijn duidelijke overheidsrichtlijnen nodig voor professionele zorgverleners en onderwijsinstellingen, zodat deze methodes niet langer worden aangeboden als oplossing voor ontwikkelings- en leerstoornissen. Naar onze mening dient de overheid ervoor te zorgen dat de schaarse middelen voor onderwijsondersteuners, ergo- en kinesitherapeuten efficiënt worden gebruikt en niet worden besteed aan pseudowetenschappelijke methoden.

We betreuren het dat de overheid dergelijke zorg en ondersteuning financiert. Wij hopen dat u onze aanbevelingen ter harte neemt, en zijn bereid om hierover met u in overleg te gaan.

Met de meest hoogachting,

Universiteit Gent

Prof. em. dr. Hilde Van Waelvelde

Professor pediatriesch kinesitherapie, Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Prof. dr. Lynn Bar-On

Assistent professor pediatriesche kinesitherapie, Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Prof. Christine Van den Broeck

Professor pediatriesch kinesitherapie, Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Prof. dr. Annemie Desoete

Professor Experimenteel-klinische en Gezondheidspsychologie, Universiteit Gent en Arteveldehogeschool.

Prof. dr. Herbert Roeyers

Professor klinische psychologie op het gebied van de ontwikkelingsstoornissen Experimenteel-Klinische en Gezondheidspsychologie, Universiteit Gent.

Prof. Petra Warreyn

Assistent professor klinische psychologie, vakgroep Experimenteel-klinische en Gezondheidspsychologie, FPPW, Universiteit Gent.

Prof. dr. Roeljan Wiersema

Professor Experimenteel-klinische en Gezondheidspsychologie, Universiteit Gent.
Ontwikkelingspsycholoog, expert in autismespectrumstoornis en ADHD

Prof. dr. Matthieu Lenoir

Professor Bewegingswetenschappen, Vakgroep Bewegings- en Sportwetenschappen, Universiteit Gent.

Barbara De Mey

Pediatisch kinesitherapeut en assistent Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Griet Dewitte

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen UZ Gent en assistent Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Katleen Onderbeke

Pediatisch kinesitherapeut en assistent Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Nina Vens

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen UZ Gent en assistent Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Bieke Samijn

Postdoctoraal onderzoeker, Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent en pediatische kinesitherapeut, UZ Gent.

Jorn Ockerman

Pediatische kinesitherapeut en doctoraatsonderzoeker, Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Amy De Roubaix

Pediatische kinesitherapeut en doctoraatsonderzoeker, Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Michelle Verhoeven

Bewegingswetenschapper en doctoraatsonderzoekster, Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Mathilde Joos

Pediatische kinesitherapeut en praktijk assistent Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

Florien Buysse

Pediatisch kinesitherapeut en praktijk assistent Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.

KU Leuven**Prof. dr. Tine Van Damme**

Assistent professor revalidatie in de geestelijke gezondheidszorg, Departement Revalidatiewetenschappen, Expertisecentrum Autisme, UPC Z.Org, KU Leuven.

Prof. dr. Pol Ghesquière

Professor Orthopedagogiek, Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, KU Leuven.

Prof. dr. Marina Danckaerts, MD

Professor Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Departement Neurowetenschappen KU Leuven.

Prof. dr. Jean Steyaert, MD

Professor in Child & adolescent psychiatry KU Leuven, Leuven Autism Research consortium.

Dr. Lisa Mailleux

Postdoctorale onderzoeker pediatische revalidatiewetenschappen, Departement Revalidatiewetenschappen, KU Leuven.

Anoushka Thoen

Kinesitherapeut en doctoraatsonderzoeker, revalidatie in de geestelijke gezondheidszorg, Departement Revalidatiewetenschappen, KU Leuven.

Anke Arkesteyn

Doctoraatsonderzoekster, revalidatie in de geestelijke gezondheidszorg, Departement Revalidatiewetenschappen, KU Leuven.

Veerle Algoed

Pediatische kinesitherapeut, UZ Leuven.

Britta Hanssen

Postdoctoraal onderzoeker, Departement of Revalidatiewetenschappen, KU Leuven en departement of fysieke revalidatiegeneeskunde, UZ Leuven.

Université libre de Bruxelles

Prof. dr. Bernard Dan

Kinderneuroloog, Inkendaal Revalidatieziekenhuis, Professor neurowetenschappen en ontwikkelingspsychologie, Psychologische Wetenschappen en Educatie, ULB.

Vrije Universiteit Brussel

Prof. dr. Marc Degelaen

Directeur Revalidatieziekenhuis Inkendaal
Professor Rehabilitation Research – Neurological Rehabilitation (RERE-Neuro),
Pediatrische kinesitherapie, Departement Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie
VUB.

Katrien Krikilion

Pediatrisch kinesitherapeut, kinderneurologie, CP conventie, UZ Brussel.

Els Van Rossem

Kinderneuroloog-Kinderrevalidatiearts, Revalidatieziekenhuis Inkendaal en CAR De Hert.

Universiteit Hasselt

Prof. dr. Eugene Rameckers

Professor pediatrisch kinesitherapie, Departement Revalidatiewetenschappen,
Universiteit Hasselt.

Prof. Dr. Katrijn Klingels

Associate professor Pediatrische Revalidatie, Departement Revalidatiewetenschappen,
Universiteit Hasselt.

Prof. Dr Evi Verbecque

Assistent professor Pediatrische Revalidatie, Departement Revalidatiewetenschappen,
Universiteit Hasselt.

Arteveldehogeschool

Dr. Marieke Coussens

Postdoctoraal onderzoeker Departement Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent.
Docent ergotherapie Arteveldehogeschool.

Ruth Vanderswalmen

Lector Professionele Bachelor in de Logopedie en Audiologie, Arteveldehogeschool
Docent in het postgraduaat leerstoornissen. Logopedist met specifieke expertise in
leerstoornissen, zelfstandige praktijk TaLent De Pinte.

Sofie Carnewal

Lector Professionele Bachelor in de Logopedie en Audiologie, Docent in het postgraduaat leerstoornissen, Arteveldehogeschool. Logopedist met specifieke expertise in leerstoornissen, zelfstandige praktijk Het Groepshuis (Eeklo).

Christel Van Vreckem

Docent Professionele Bachelor in de Logopedie en Audiologie, Docent in het opleidingsonderdeel 'Lezen en spellen' en in het postgraduaat leerstoornissen, Arteveldehogeschool. Docent met ervaring in praktijkgericht onderzoek rond 'Lezen en spellen'.

Thomas More hogeschool**dr. Ivo Bernaerts**

Psycholoog-onderzoeker, Hoofdlector Psychodiagnostiek, professionele bacheloropleiding Toegepaste Psychologie, Thomas More.

Centra voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)**Brussel****Eva Cloet**

Directeur Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen Brussel vzw, UZ Brussel
Onderzoeker VUB Departement Volksgezondheid, beleid en sociale ongelijkheid in de gezondheidszorg.

Petra Condijs

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen UZ Brussel – Inkendaal.

Ilse Dereu

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Brussel.

Maya Van den Eede

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Brussel.

Nils Goovaerts

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Brussel.
kinderneurologie UZ Brussel

Nele Eggers

Klinisch psycholoog, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Brussel.

Veerle Mox

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Brussel.

Karen Mellaerts

Psychologe, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen - kinderneurologie, UZ Brussel.

Tess Hollemans

Klinisch psychologe, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Brussel.

Leuven

Prof. dr. Els Ortibus

Kinderneurologie-Revalidatie, UZ Leuven

Directeur Centrum voor ontwikkelingsstoornissen, Leuven

Departement Ontwikkeling en Regeneratie, KU Leuven.

Ellen Craye

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Leuven.

Antwerpen

Meneia Steel Lebre

Coördinator Centrum voor ontwikkelingsstoornissen, UZ Antwerpen.

Inge Laurent

Pediatisch kinesitherapeut Centrum voor ontwikkelingsstoornissen, UZ Antwerpen en kinderneurologie UZ Antwerpen.

Caroline De Gand

Pediatisch kinesitherapeut Centrum voor ontwikkelingsstoornissen, UZ Antwerpen.

Evelien Bosmans

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Antwerpen.

Sophie Dom

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Antwerpen.

Anja Jansen

Pediatische Kinesitherapeut, Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Antwerpen.

Gent

Christa Heyse

Directeur Centrum Ontwikkelingsstoornissen Gent, UZ Gent.

Helena Sabbe

Pediatisch kinesitherapeut, Centrum Ontwikkelingsstoornissen Gent, UZ Gent en praktijk Kind en Beweging.

Individuele therapeuten

Bart Moors

Pediatisch kinesitherapeut, Vossenbergh-1-team Hasselt en Genk
Lid Technische Raad voor Kinesitherapie

Lieve Rombouts

Pediatisch kinesitherapeut
Moeder van 3 kinderen met ontwikkelingsstoornissen

Lara Hechtermans

Logopedist

Sarina Daniella Wuyts

Logopedist

Elke De Kock

Pediatische kinesitherapeut.

Kathy Blanchaert

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo, Centrum Ontwikkelingsstoornissen Gent
Zorgcoördinator Sint-Michielschool Merelbeke.

Natalie Van Gelder

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo
Zorgcoördinator Sint-Michielschool Merelbeke.

Sophie Etienne

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo.

Kato Vandervelden

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo.

Naomi De Bie

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo en K-fit.

Dieteke Van Gansbeke

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo en K-fit.

Ian Blanckaert

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo en K-fit.

Leen Seijnhaeve

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo.

Isabelle Verbièse

Pediatisch kinesitherapeut, Dinamo

Referenties

Blank R, Barnett AL, Cairney J, Green D, Kirby A, Polatajko H, et al. International clinical practice recommendations on the definition, diagnosis, assessment, intervention, and psychosocial aspects of developmental coordination disorder. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 2019;61:242-85.

https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/adhd_bij_kinderen/startpagina_-_adhd_bij_kinderen_en_jongeren.html

<https://kce.fgov.be/nl/publicaties/alle-rapporten/behandeling-van-autisme-bij-kinderen-en-jongeren-klinische-praktijkrichtlijn>